

KLASSENWERK

Klassenwerk

Het werken in de klas vraagt om een goede organisatie en een prettige sfeer. Het is het vakmanschap van de leerkracht om hier vorm aan te geven.

In deze brochure vindt u vijf invalshoeken voor verdere ontwikkeling van de klassenorganisatie en het groeps-klimaat:

1. Klassenmanagement
2. Geef ze de ruimte
3. De regel ontregeld
4. Gedifferentieerde insteek
5. De school van voor naar achter

Meer weten?

Neem dan gerust contact op met een van onze accountmanagers:

Hanneke de Jong (BaO/ SO/ VSO)
Account Westland, Delft, Pijnacker, Nootdorp:
Ronald Karsdorp

1. Klassenmanagement

Wilt u uw onderwijs beter plannen?

Wilt u de leertijd optimaal benutten?

Wilt u de klassenorganisatie soepel laten verlopen?

U heeft voor het eerst een groep?

Heeft u een positief antwoord op dit soort vragen dan is werken aan klassenmanagement iets voor u.

Samenvatting

Management is het moderne woord voor sturen, plannen, regelen en organiseren. Als een leerkracht in zijn klas een planning maakt en organiseert is hij een manager, hij houdt zich bezig met klassenmanagement.

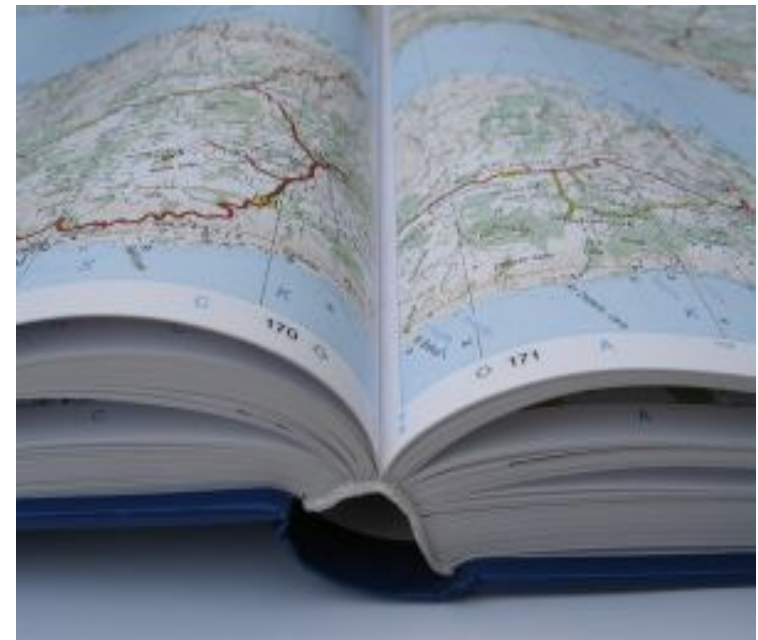
In het onderwijs zijn grote verschillen in klassenmanagement te constateren.

Wat levert werken aan klassenmanagement op?

- De leerkrachten leren werkvormen te gebruiken om in de groep een goed klassenklimaat te verwezenlijken
- Leerkrachten nemen kennis van mogelijkheden om om te gaan met verschillen tussen leerlingen
- Leerkrachten leren hun onderwijs beter te organiseren
- Leerkrachten leren werkvormen te gebruiken die samenwerking bevorderen

Concrete producten:

- Klaar voor de start!?
- Bouwen aan klassenklimaat
- Happy End?!
- Coöperatief leren
- Meervoudige intelligentie
- Spel begeleiden hoe doe je dat
- Omgaan met zwakke leerlingen in de groep
- Adaptief Onderwijs
- GIP
- Leertijd
- Coaching

Stap 3 Planning

De ochtend wordt gepland en de school zorgt voor een rooster. De adviseur heeft aan 20 minuten per bezoek voldoende. In het team zijn afspraken over wat de leerkrachten laten zien tijdens de observatie.

Stap 4 De bezoeken

In 20 minuten observeert de adviseur de groep. De adviseur maakt aantekeningen, heeft kort contact met de leerkracht en eventuele leerlingen. Er is geen uitgebreide feedback naar de leerkracht.

Stap 5 Terugkoppeling

De adviseur maakt een analyse. Deze heeft twee niveaus: de individuele klassen en de hele school. In de schriftelijke rapportage zullen kansen en knelpunten worden aangegeven. Tevens worden er aanbevelingen geformuleerd, zoals:

- Wat is de volgende stap
- Is het verstandig een stap terug te maken
- Met welk tempo kan de school de verandering inzetten
- Is er coaching op leerkrachtniveau nodig
- Welke ingrediënten moeten er worden gebruikt

Stap 6 Vervolg

Er kunnen nu een aantal stappen worden gezet. De adviseur brengt natuurlijk verslag uit naar de werkgroep die de vraag gesteld heeft. Daarnaast zal het team ongetwijfeld een verslag in een teamvergadering op prijs stellen. Tijdens deze (of wellicht meerdere) bijeenkomst(en) zal met het team de analyse worden besproken en kunnen vervolgstappen worden gezet.

2. Geef ze de ruimte

Van zelfstandig werken naar zelfverantwoordelijk leren.

In de wereld van onderwijs zijn na de periode van no-nonsense allerlei nieuwe ideeën de school binnengewaaid. Soms noemen we dat het Nieuwe Leren. Maar wat dat nu precies inhoudt, is niet heel duidelijk. In ieder geval gaat het om het maken van eigen keuzes door kinderen. Het dragen van verantwoordelijkheid over het eigen leerproces. Deze uitspraken roepen allerlei vragen op. Het gaat dan om visie, klassenorganisatie, schoolorganisatie en vaardigheden. Op deze vragen zijn niet zomaar antwoorden te geven. Maar ze zijn wel te ontwikkelen in de school door er samen mee aan de slag te gaan, keuzes te maken en te experimenteren.

In dit begeleidingstraject gaat het hele team, inclusief directie, gezamenlijk aan het werk om visie te ontwikkelen en deze in de school en de klas vorm te geven.

Vanuit een gezamenlijk in kaart gebracht startpunt maken we kennis met modellen, voorbeelden van andere scholen, leren we technieken en vaardigheden en ontwikkelen we een visie om leerlingen meer verantwoordelijkheid te geven in onderwijsprocessen. Hoewel in de begeleiding van bestaande technieken en modellen gebruik wordt gemaakt levert dit traject geen standaardproduct op. Het gaat om het ontwikkelen van een eigen gezicht en het afstemmen van onderwijsmiddelen daarop.

Activiteiten in het traject zullen dan zijn:

- Vaststellen van het startpunt
- Visieontwikkeling
- Vaststellen van mijlpalen en het slaan van piketpaaltjes
- Aan de slag in een cyclisch proces
- Ontwikkelen leerkracht -en leerling-vaardigheid, zoals:
  - * Gespreksvoering
  - * Klassenorganisatie
  - * Afstemming van inhouden
- Maken van schoolafspraken
- Implementatie van de gekozen middelen op groeps- en schoolniveau
- Vastlegging

De volgende middelen kunnen worden gebruikt:

- Studiemomenten voor het ontwikkelen van visie door: gesprekken, discussie, studie, presentatie en reflectie
- Studiemomenten voor het aanleren en trainen van vaardigheden
- Presentatie van modellen, werkwijzen en ideeën
- Reflectie -en intervisiebijeenkomsten rond ervaringen
- Klassenbezoeken met en zonder video (door de begeleider of collega)
- Coachingstrajecten
- Ondersteuning bij het schrijven van visiedocumenten
- Meerdaagse studiebijeenkomsten op een externe locatie.

5. De school van voor naar achter

Als we het over klassenmanagement of pedagogisch klimaat hebben komt de term een rode draad vaak naar voren. Hoe ziet de school eruit als je alle groepen achter elkaar zet. Zie je dan een lappendeken, een rommeltje of een duidelijke lijn, een visie. Waar liggen dan de kansen, de knelpunten en discussiepunten. Wat zou een volgende stap kunnen zijn. OnderwijsAdvies kan u helpen deze analyse te maken. Dit doen we door een reeks korte klassenbezoeken op een dagdeel en een terugkoppeling. Een snelle werkwijze met een hoog rendement!

Wat we doen is het volgende:

Stap 1 De Intake

In dit gesprek met het management en/ of andere belanghebbenden worden de uitgangspunten van het bezoek op een rijtje gezet, belangrijk zijn daarbij:

- Visie
- Waar wil de school zich op richten
- Welke stap wil de school zetten
- Verslaggeving naar team en management
- Hoe gaat de school met deze verandering om
- Stand van zaken in de school

Stap 2 Informatie met het team

Doel en werkwijze worden met het team besproken. Het is belangrijk dat er op teamniveau consensus ontstaan over de werkwijze.

Hulpmiddelen

- Instructiemodellen
- Interactieve instructie
- Elementen GIP waaronder inrichting van de klas zelfstandig werken

Begeleiding

Studiemomenten: informatie, voorbeeldvideo, uitwisselen van ervaringen, discussie en besluitvorming.
Klassenbezoeken met en zonder video.

3. De regel ontregeld

Van regelovertrekend gedrag tot het bevorderen van de verantwoordelijkheid voor de eigen klassensituatie.

Samenvatting

In de klas zijn regels, op het schoolplein zijn regels, in de school zijn regels, op straat zijn regels, thuis zijn regels. Er zijn overal en altijd regels. Wellicht dat leerlingen in de klas er wel eens één overtreden! Want als er zoveel regels zijn dan weet niemand meer echt welke er nu werkelijk gelden. Daarnaast gaan we er vaak vanuit dat de leerlingen wel weten welke regels er zijn en waar zij zich aan moeten houden.

Maar zijn we wel duidelijk wat we van de kinderen verwachten?

En zijn we wel consequent in het stimuleren van gewenst gedrag? Als leerkracht richt je je misschien te vaak op het ongewenste gedrag en vergeet je de leerlingen die gewenst gedrag vertonen. Het gevolg is dat zij het gewenste gedrag niet meer zullen vertonen. Waarom zouden ze ook? Niemand die het ziet! De klassensfeer wordt er ook niet beter op wanneer de leerkracht steeds moet corrigeren.

Een vicieuze cirkel die we doorbreken moeten en kunnen.

Goed omgaan met elkaar, je houden aan regels en afspraken en zorg dragen voor een goede sfeer is een taak voor de leerkracht en daar helpen we graag bij!

Wat levert het op

Door middel van een positieve instelling en te leren zien wat gewenst gedrag is en dat te benoemen, leert de leerkracht een positief klasklimaat te creëren. Daarbij wordt gebruik gemaakt van inzichten in groepsprocessen en hoe die te beïnvloeden. Coaching van de leerkracht maakt deel uit van het traject, zodat de leerkracht leert reflecteren op zijn/ haar eigen gedrag. Regels worden in de klas duidelijk en de leerkracht en leerlingen weten hoe ermee om te gaan.

Concrete producten

- Taakspel
- OEPS!
- Omgaan met groepsprocessen
- Omgaan met een moeilijke groep
- Bouwen aan klasklimaat
- Methoden voor sociaal emotionele ontwikkeling en sociale competenties
- SVIB
- Kanjer training
- Win win

4. Gedifferentieerde instructie

Ja juf, nu snap ik het wel!

Samenvatting

Kinderen verschillen... dat weten we allemaal. Toch gaan we er in onze instructie nog vaak vanuit dat alle kinderen eenzelfde instructiebehoefte hebben. Dit betekent dat sommige kinderen tijdens de instructie hun tijd 'uitzitten': eigenlijk snappen ze het allang! Andere kinderen haken juist halverwege af omdat ze het niet meer snappen: Dit gaat mijn pet te boven! In dit begeleidingstraject gaat het hele team met elkaar aan de slag met de vraag hoe ze in instructie en in de kleutergroepen tijdens kringactiviteiten tegemoet kunnen komen aan de verschillen tussen kinderen. Diverse instructiemodellen worden besproken op hun mogelijkheden ze in te zetten op **deze** school met **deze** kinderen. Ook komen vragen aan de orde als: Welke vaardigheden vraagt dit van leerkrachten en leerlingen? Wat betekent het voor de klassenorganisatie en -inrichting? Hoe maken we een doorgaande lijn door de school? Zo bouwt de school stap voor stap aan een eigen instructiemodel.

Wat levert het op

Leerkrachten leren anders naar hun instructie kijken en door middel van gedifferentieerde instructie beter in te spelen op de verschillen tussen kinderen. Er ontwikkelt zich een systeem waarin kinderen leren zelfstandig te (ver)werken, waarin leerkrachten leren 'loslaten' en hun lessen anders organiseren.